

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 9Sžsk/93/2019
Identifikačné číslo spisu: 8018200381
Dátum vydania rozhodnutia: 27. apríla 2022
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2022:8018200381.5

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD. a členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. (sudca spravodajca) a JUDr. Jany Martinčekovej, v právnej veci žalobcu: MUDr. E. L., narodený X. H. XXXX, bytom R. X. H. XX/X, Y. X. V., zastúpený: JUDr. Dušan Kmec, advokát so sídlom M. R. Štefánika 2465, Vranov nad Topľou, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovanej z 27. marca 2018, číslo 25756-3/2018-BA, o kasačnej sťažnosti žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 14. mája 2019, č.k. 7Sa/15/2018-63, t a k t o

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť z a m i e t a.

Účastníkom nárok na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

O d ô v o d n e n i e

I.

Kasačnou sťažnosťou napadnuté rozhodnutie krajského súdu

1. Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) kasačnou sťažnosťou napadnutým rozsudkom zo 14. mája 2019, č. k. 7Sa/15/2018-63 podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zamietol žalobu, ktorou sa žalobca domáhal preskúmania rozhodnutia žalovanej z 27. marca 2018, číslo 25756-3/2018-BA (ďalej len „druhostupňové rozhodnutie“), ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v rozhodnom znení (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) zamietla v celom rozsahu odvolanie žalobcu proti prvostupňovému správne rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Vranov nad Topľou z 20. septembra 2017, číslo: 17501-2/2017-VT (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia a prvostupňové správne rozhodnutie potvrdila. Predmetným rozhodnutím prvostupňový

správny orgán rozhodol tak, že žalobcoví, ako samostatne zárobkovo činnéj osobe, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008, ale zaniklo dňa 30. júna 2010.

2. Krajský súd zákonnosť preskúmaného rozhodnutia žalovaného správneho orgánu preskúmal najmä v intenciách § 5, § 14 ods. 1, § 15 ods. 1, 21 ods. 1 písm. b), a § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom čase a postupom v zmysle právnej úpravy ustanovenej v Tretej hlave Tretej časti SSP upravujúcej správnu žalobu v sociálnych veciach za primeraného použitia ustanovení Prvej hlavy Tretej časti SSP upravujúcej všeobecnú správnu žalobu dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie a postup správnych orgánov bol v súlade so zákonom, a preto žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu zamietol.

3. Krajský súd skutkové okolnosti, ako aj právnu argumentáciu žalobcu a žalovanej, z ktorých vychádzal odôvodňujúce svoje rozhodnutie, dôsledne opísal v časti I až III kasačnou sťažnosťou napadnutého rozsudku. Za najpodstatnejšie skutkové okolnosti (z pohľadu ich posúdenia, ktoré viedlo k rozhodnutiu) považoval najmä nasledovné. Prvostupňovým rozhodnutím Sociálna poisťovňa, pobočka Vranov nad Topľou (ďalej len „prvostupňový správny orgán“) rozhodla, že žalobcoví, ako samostatne zárobkovo činnéj osobe, nezaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008, ale zaniklo dňa 30. júna 2010. Prvostupňový správny orgán svoje rozhodnutie odôvodnil tým, že žalobca mal postavenie samostatne zárobkovo činnéj osoby na základe rozhodnutia o povolení na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia - ambulancie v odbore urológia + USG a RTG vydaného Okresným úradom vo Vranove nad Topľou pod č. 95/00991 zo dňa 22. augusta 1995 a následne na základe rozhodnutia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia - ambulancie v odbore urológia vydaného Prešovským samosprávnym krajom pod č. 6519/2006/ODDZ-CIZ zo dňa 6. decembra 2006 (ktoré povolenie bolo zrušené rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja pod č. 3723/2008/OZ-CIZ ku dňu 31. augusta 2008. Žalobca dňa 3. septembra 2008 osobne doručil prvostupňovému správne mu orgánu registračný list fyzickej osoby - odhlášku samostatne zárobkovo činnéj osoby ku dňu 31. decembra 2008. Prvostupňový správny orgán, na základe údajov poskytnutých Slovenskou lekárskou komorou, zistil, že žalobca je držiteľom licencie L1A PO/0834/06 na výkon samostatnej zdravotníckej praxe s dátumom vzniku 4. mája 2006. Prvostupňový správny orgán z registra daňových subjektov (vedeného Daňovým riaditeľstvom Slovenskej republiky, resp. Finančným riaditeľstvom Slovenskej republiky) zistil, že príjem žalobcu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou za rok 2007 predstavoval sumu 44 740,32 Eur a za rok 2008 predstavoval sumu 41 058,35 Eur, a teda príjmy žalobcu v rokoch 2007 a 2008 boli vyššie ako zákonom stanovená hranica príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti rozhodol prvostupňový správny orgán tak, ako je uvedené vo výrokovej časti prvostupňového rozhodnutia. Proti prvostupňovému rozhodnutiu sa žalobca odvolal, o odvolaní rozhodla žalovaná druhostupňovým rozhodnutím tak, ako je uvedené v bode 1 vyššie. Žalovaná vo svojom rozhodnutí dôvodila v podstatnom rovnako, ako prvostupňový správny orgán.

4. Žalobca napadol druhostupňové rozhodnutie správnu žalobou, ktorú v podstatnom odôvodnil nasledovne. Uviedol, že „Licencia na ktorú poukazuje pobočka sociálnej poisťovne v rozhodnutí je na výkon samostatnej lekárskej praxe a prevádzkovanie neštátneho zdravotníckeho zariadenia nepostačujúca. V licencií sa uvádza, že žiadateľ je spôsobilý na právne úkony, zdravotne i odborne spôsobilý a bezúhonný. Licencia je jedným z predpokladov pre rozhodnutie orgánu štátnej správy. Na základe licencie nie je možné prideliť IČO, DIČ a správca dane len na základe licencie nezaregistruje platcu dane.“. Ďalej žalobca dôvodil, že „... po zrušení povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia ku dňu 31. augusta 2008 som žiadnu samostatne zárobkovú činnosť nevykonával, preto som tak z tejto činnosti - nečinnosti nemohol dosahovať a ani som nedosahoval žiadne príjmy.“. Žiadal, aby krajský súd zrušil druhostupňové rozhodnutie a vec vrátil žalovanej na ďalšie konanie.

5. Krajský súd dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie, vrátane postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, je v súlade so zákonom, nakoľko má oporu vo vykonanom dokazovaní a v náležite zistenom

skutkovom stave, ktorý bol správne právne posúdený. Uviedol, že vo vzťahu k žalobcovi sa v prvom rade zaoberal otázkou, či žalobca mal v posudzovanom období postavenie samostatne zárobkovo činnnej osoby na účely sociálneho poistenia. V priebehu konania o zániku povinného sociálneho poistenia mal za preukázané, že žalobca bol držiteľom platnej licencie L1A na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ktorá ho oprávňovala na výkon alebo na prevádzkovanie činnosti uvedenej v § 3 ods. 1 písm. b) a ods. 2 zákona o sociálnom poistení aj po dátume 31. augusta 2008, ku ktorému dňu bolo rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti žalobcom v neštátnom zdravotníckom zariadení v ambulancii v odbore urológia. Hoci následne žalobca požiadal o zrušenie registrácie pre daň z príjmu u príslušného správcu dane a oznámil Štatistickému úradu SR skutočnosti potrebné pre zrušenie IČO, nedošlo však k zániku všetkých oprávnení na výkon samostatnej zárobkovej činnosti, keďže bol aj naďalej držiteľom platnej licencie L1A a jeho príjmy z podnikania a inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa zákona o dani z príjmov boli vyššie ako zákonom stanovená hranica príjmu. Sociálna poisťovňa preto správne konštatovala, že žalobcovi povinné sociálne poistenie SZČO nezaniklo dňom 31. augusta 2018. Nestotožnil sa s námietkou žalobcu, že postup žalovanej v danej veci je nesprávny a nespravodlivý.

II.

Kasačná sťažnosť a vyjadrenie k nej

6. Proti rozsudku krajského súdu podal žalobca kasačnú sťažnosť. Dôvod kasačnej sťažnosti žalobca vymedzil (v časti II kasačnej sťažnosti) odkazom na ustanovenie § 440 písm. h) SSP. Odklon od ustálenej rozhodovacej praxe žalobca videl v odlišnom právnom názore vyjadrenom v kasačnou sťažnosťou napadnutom rozsudku krajského, ktorý je v rozpore s právnym názorom veľkého senátu správneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1Vs/1/2019, ako aj s právnym názorom krajského súdu vyjadrenom v rozsudku sp. zn. 2Sa/4/2017-70 zo 7. júla 2017, vydanom (podľa žalobcu) v obdobnej veci.

7. Podstatnú časť odôvodnenia kasačnej sťažnosti venoval žalobca citácií časti, resp. interpretácii právnych záverov Veľkého senátu formulovaných v jeho rozhodnutí sp. zn. 1Vs/1/2019 zo dňa 30. apríla 2019. Práve kolízia s týmto rozhodnutím (resp. právnym názorom v ňom vyjadreným) predstavuje podľa žalobcu dôvod pre aplikáciu ustanovenia § 440 písm. h) SSP.

8. Žalobca v kasačnej sťažnosti taktiež venoval priestor stručnému opisu a výkladu ustanovení § 10 zákona č. 578/2004 Z. z. v znení účinnom do 31. mája 2010 a § 68 tohto zákona. Následne dospel k záveru, že „Z odôvodnenia rozsudku správneho súdu vyplýva, že tento vec nesprávne posúdil, pretože z vykonaného dokazovania nepochybne vyplynulo, že žalobca samostatne zárobkovú činnosť v období od 31.08.2008 do dňa 30.06.2010, kedy mu malo zaniknúť povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie ako samostatne zárobkovo činnnej osobe nevykonával a nemal- z takejto činnosti ani žiadny príjem.“. Na záver kasačnej sťažnosti žalobca navrhol, aby „... kasačný súd zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 7Sa/15/2018-63 zo dňa 14.05.2019 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, eventuálne rozsudok krajského súdu- napadnutý kasačnou sťažnosťou zmenil a zrušil rozhodnutie žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredie č. 25756-3/2018-BA zo dňa 27.03.2018, vec jej vrátil na ďalšie konanie a priznal žalobcovi náhradu trov konania.“.

9. Kasačná sťažnosť žalobcu bola doručená žalovanej dňa 4. júla 2019, pričom táto sa ku kasačnej sťažnosti nevyjadřila.

III.

Posúdenie kasačnej sťažnosti

10. Na Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov od 1. augusta 2021 prešiel výkon súdnictva z Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná právomoc najvyššieho správneho súdu. Podľa § 11 písm. h) SSP rozhoduje najvyšší správny súd o kasačných sťažnostiach. Z

vyššie citovaného vyplýva, že zákonodarca upravil prechod výkonu súdnictva z najvyššieho súdu na najvyšší správny súd vo všetkých „živých“ právnych veciach, t. j. veciach, ktoré neboli právoplatne skončené na najvyššom súde k 1. augustu 2021 v agende správneho súdnictva, v ktorých veciach bude ako súd kasačný, konať a rozhodovať najvyšší správny súd.

11. Najvyšší správny súd ako kasačný súd podľa § 438 ods. 2 SSP preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť žalobcu nie je dôvodná. Vychádzajúc zo skutkových zistení vyplývajúcich zo spisu krajského súdu, súčasť ktorého tvoril administratívny spis žalovanej (ktoré sú podrobnejšie opísané v bodoch 3 až 5 vyššie) a právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom v rozhodnom čase kasačný súd zistil, že medzi účastníkmi ostalo predovšetkým sporné, či žalobcovi, ako samostatne zárobkovo činnnej osobe, zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. augusta 2008 alebo až 30. júna 2010. Rozhodným pre zodpovedanie spornej otázky je potom posúdenie jednak charakteru tzv. licencie L1A a zároveň posúdenie splnenia podmienky kvalifikovanej výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu (alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou) žalobcu v relevantnom čase. Kasačný súd zistil, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovaného správneho orgánu náležite postupoval v súlade s procesnými pravidlami zákonodarcom nastolenými v prvej a tretej hlave tretej časti Správneho súdneho poriadku, keď súdny prieskum zákonnosti rozhodnutia žalovaného správneho orgánu napadnutého žalobou, vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., a svoju právnu úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj riadne odôvodnil.

12. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu napadnutého rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a konaním im predchádzajúcich pri aplikácii zákonnej úpravy uvedených právnych predpisov, ako i právneho záveru Veľkého senátu formulovaného v jeho rozhodnutí sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, postupom podľa Správneho súdneho poriadku dospel k zhodnému záveru ako krajský súd. Tento záver odôvodňuje najvyšší správny súd nasledovne.

13. Otázkou postavenia (statusu) lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. z dôvodu, že bol držiteľom licencie L1A sa zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 zo dňa 24. novembra 2020 (ďalej len „rozsudok 1Vs/3/2019“). Ústavná sťažnosť proti uvedenému rozsudku najvyššieho súdu bola odmietnutá Ústavným súdom Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. novembra 2021.

14. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 1Vs/3/2019 k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010 citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 4 zákona č. 578/2004 Z. z., § 10 ods. 1, 2 zákona č. 578/2004 Z. z., § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval: „Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].“

15. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§

12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)]. Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulantnej zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciu na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciu L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciu L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciu, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

16. Veľký senát sa stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôli je ponechané, či uvedenú licenciu bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti), bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný splňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, splňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár-držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo splňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

17. Veľký senát sa stotožnil s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár splňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolenia udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenská lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je

oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licenciu L1C - licenciu na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Ak sa lekár ako fyzická osoba - podnikateľ, rozhodne zmeniť spôsob svojho podnikania a založiť si napr. spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia ako právnická osoba, na získanie povolenia podľa § 12 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. musí mať táto právnická osoba určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.], teda s tzv. licenciou L1C. Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činnnej osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

18. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. Na prvú otázku, teda „či licencia L1A vydaná lekárovi na výkon samostatnej zdravotníckej praxe podľa § 10 ods. 2 zákona č. 548/2004 Z. z. má alebo nemá charakter oprávnenia na výkon činnosti predpokladaného v § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.“, uviedol nasledovne: „Licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.“

19. Veľký senát najvyššieho súdu v rozsudku č. k. 1Vs/3/2019 k otázke zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia z titulu oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom do 31. decembra 2010, citujúc § 14 ods. 1 písm. b), § 21 ods. 1, 3, § 227 ods. 2, písm. a/, § 228 ods. 1, 2, 3, 7, § 233 ods. 6 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, konštatoval: „Status samostatne zárobkovo činnnej osoby (ďalej aj „SZČO“) na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku, alebo trvania takého poistenia.“. V tejto súvislosti považoval Veľký senát za potrebné zdôrazniť, že ten istý lekár môže byť povinne poistený

ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba-držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

20. Osobitný spôsob vzniku, resp. zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“) samostatne zárobkovo činnnej osoby upravuje ustanovenie § 21 ods. 2 až 4 zákon č. 461/2003 Z. z. Trvanie a zánik poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu (licenciu L1B), osobitne upravuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení zákona č. 310/2006 Z. z., povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

21. Držiteľovi licencie L1A v zmysle citovaného ustanovenia povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. Prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. Druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. Na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

22. Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z., Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

23. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi: (i) podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo (ii) podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom od 01.08.2006 do 31. decembra 2010 vždy dňom zániku licencie, alebo (iii) odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a/ a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.

24. Ústavný súd v uznesení, č. k. IV. ÚS 610/2021-22 zo dňa 30. novembra 2021, ktorým odmietol ústavnú sťažnosť proti rozsudku najvyššieho súdu 1Vs/3/2019 konštatoval: „Podľa názoru ústavného súdu napadnutý rozsudok nie je možné považovať za zjavne neodôvodnený ani za arbitrárny, teda taký, ktorý by bol založený na právnych záveroch nemajúcich oporu v zákone, resp. popierajúcich podstatu, zmysel a účel v predmetnom konaní aplikovaných ustanovení právnych predpisov.“. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu zo strany všeobecného súdu je možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Z ústavnoprávneho hľadiska preto nie je dôvod na spochybnenie záverov napadnutého rozsudku, pretože sú dostatočne zdôvodnené, aj keď s takým zdôvodnením sťažovateľ nesúhlasí a využíva dostupnú inštančnú možnosť tieto závery vo svoj prospech „prebiti“, nie však na podklade využiteľnom pre ústavnú sťažnosť. Napadnutý rozsudok najvyššieho súdu je teda ústavne udržateľný. Ústavný súd opäť pripomenul, že mu neprislúcha zjednocovať in abstracto judikatúru všeobecných súdov a suplovať tak poslanie, ktoré zákon zveril najvyššiemu súdu (bod 22 odôvodnenia tohto rozhodnutia), a preto, ak všeobecné súdy zaujímajú vo vzťahu k určitej otázke rôzne právne názory, nemožno v takomto postupe vidieť porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže zaujatie stanovísk k výkladu zákonov a iných než ústavných predpisov je vo výlučnej kompetencii najvyššieho súdu (m. m. IV. ÚS 426/2018). Zdôraznil, že zjednocovanie rozhodovania senátov najvyššieho súdu je (aj) vecou veľkého senátu príslušného kolégia tohto súdu. Po takom vyriešení určitej právnej otázky je určite z hľadiska právnej istoty nežiaduce, ak sa judikatúrny stav opätovne zmení bez zmeny pre rozhodovanie podstatného právneho predpisu. Zároveň však platí, že pokiaľ zákonodarcia s postupom zmeny právneho názoru veľkého senátu o tej istej otázke následným rozhodnutím veľkého senátu v inom zložení výslovne počítajú, ide o „poistku omylu“ a vyšší stupeň zjednocovacieho procesu na účel aplikačnej optimalizácie (k tomu pozri body 17, 19, 21 a 23 odôvodnenia). Novo rozhodujúci sudcovia najvyššieho súdu nemôžu v predmetnej situácii svoj odlišný právny názor ignorovať, a naopak, postupujú ex officio, pričom taký ich zákonne súladný postup nemôže byť z hľadiska práva na súdnu ochranu neúspešnej strany v konaní v zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy úspešne napadnutý ako ústavne nekonformný. Sťažovateľom avizované (ako možné) neustále preklápanie riešenia dotknutej právnej otázky postupne sa líšiacimi rozhodnutiami veľkého senátu kolégia v inom zložení je eliminované mechanizmom prijímania stanoviska podľa § 21 ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

25. Ústavný súd teda v okolnostiach tejto veci dospel k záveru, že argumentácii sťažovateľa chýba ústavnoprávny rozmer, keď vo svojej ústavnej sťažnosti v zásade len polemizuje s právnymi závermi najvyššieho súdu a stavia ústavný súd do pozície ďalšej inštancie v rámci sústavy všeobecných súdov. Sťažovateľom uvádzané tvrdenia nijako nesignalizujú také pochybenia najvyššieho súdu, ktoré by vytvárali priestor pre možnosť vyslovenia porušenia označených práv sťažovateľa po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie. Uvedené je dostačujúce na to, aby ústavný súd túto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v petite nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na vyslovenie porušenia označených práv a slobôd, k čomu v tomto prípade nedošlo. Rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky, ako aj rozhodnutie veľkého senátu najvyššieho súdu je pre súdy záväzné.

26. Najvyšší správny súd v bode 11 vyššie vymedzil dve oblasti, ktorých posúdenie je zásadné pre rozhodnutie vo veci (posúdenie charakteru tzv. licencie L1A a zároveň posúdenie splnenia podmienky kvalifikovanej výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti žalobcu v relevantnom čase). Keďže prvá oblasť (posúdenie charakteru licencie L1A) korešponduje právnym otázkam, ktorými sa veľký senát správneho kolégia najvyššieho súdu vo svojom rozhodnutí (1Vs/3/2019) dôsledne zaoberal, kasačný súd na tieto argumenty už duplicitne v podrobnostiach nereflektoval a považoval ich za zodpovedané práve poukazom na uvedenie relevantných častí rozhodnutia veľkého senátu v odôvodnení tohto rozhodnutia.

27. Čo sa týka druhej oblasti (posúdenie splnenia podmienky kvalifikovanej výšky príjmu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti žalobcu v relevantnom čase), najvyšší správny súd

uvádza, že v konaní nebolo sporným, že príjem žalobcu z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti za rok 2007 bol vo výške 1 347 847,- Sk a za rok 2008 bol vo výške 1 236 924,- Sk, išlo teda o sumu (v oboch rokoch) vyššiu ako zákonom stanovená hranica 97 200,- Sk, resp. 106 827,00 Sk. Uvedený príjem je nutné považovať za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov). Keďže ide vždy o príjem SZČO, nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c) alebo aj podľa § 5 písm. a), príp. písm. b) alebo d) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010.

28. Pokiaľ teda Sociálna poisťovňa v oboch stupňoch dospela k záveru, že žalobcovi ako samostatne zárobkovo činnéj osobe zaniklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie až dňa 30. júna 2010, a nie dňa 31. augusta 2008, rozhodla správne a v intenciách vyššie uvedeného názoru veľkého senátu najvyššieho súdu v spojení s rozhodnutím ústavného súdu. Žalobca, ako držiteľ licencie L1A, mal postavenie (status) samostatne zárobkovo činnéj osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Zároveň bola naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od jeho vôle ako držiteľa tejto licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Tvrdenie žalobcu, že ako držiteľ licencie L1A, túto nevyužíval, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Základná námietka, ktorú žalobca uviedol vo svojej kasačnej sťažnosti spočívala v odklone krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe kasačného súdu, ktorý odklon mal tkvieť v kolízii s právnym názorom veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu vyjadrenom v rozhodnutí 1Vs/1/2019. Najvyšší správny súd v tejto súvislosti poukazuje, že uvedený právny názor bol prekonaný rozhodnutím veľkého senátu správneho kolégia najvyššieho súdu sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorému venoval priestor vyššie.

29. Z dôvodov uvedených vyššie kasačný súd kasačnú sťažnosť žalobcu ako nedôvodnú postupom podľa ustanovenia § 461 SSP zamietol.

30. O náhrade trov kasačného konania rozhodol kasačný súd tak, že žalobcovi (sťažovateľovi), ktorý v tomto konaní nemal úspech, ich náhradu nepriznal (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 167 ods. 1 SSP) a žalovanej ich nepriznal, lebo to nemožno spravodlivo požadovať (§ 467 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP).

31. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte jednomyseľne - pomerom hlasov 3:0 (§ 139 ods. 4 SSP).

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.

